

Következésképpen az üzemszerű, pontosabban üzemi méretű (5—10 ha) felújítási költségek megtermelése is veszélybe kerülhet.

Joggal vetődik fel a kérdés: ilyen önfinanszírozó közjóléti erdőgazdálkodástól elvárható-e a társadalmi igények maradéktalan kielégítése? Úgy vélem egyáltalán nem. Igenis *szükség van a költségek megosztására és bizonyos arányú átvállalására*, ellenkező esetben nem várható előrelépés ezen a területen. Megítélésem szerint:

- erdőrészlet mélységben fel kell mérni valamennyi közjóléti rendeltetésű állományban végzendő munka költségigényét;
- össze kell vetni a hagyományos erdőgazdálkodási gyakorlat azonos területeinek költségigényével;
- a gazdálkodói, majd országos szinten összeállt adatokból megtudható, hogy egyáltalán milyen nagyságrendű feladattal kell foglalkoznunk szakmailag és pénzügyileg;
- felmérhető az állományok esetleges túltartásából bekövetkező értékvesztés, amely egyértelműen a kezelő vesztesége;
- a környezetvédelem hivatalos intézményének részt kell vállalnia a többlet költségekből;
- rangsorolni kell a kiemelt területek üdülőerdeit a kevésbé terhelt területekkel szemben.

Amíg a közvélemény elé nem tárunk konkrét egyenleget, csak nőhet szakmánk presztízsvesztesége ezen, a reflektorfényben álló területen.

HAZÁNK VÉDETT FA- ÉS CSERJÉFAJAI IV.

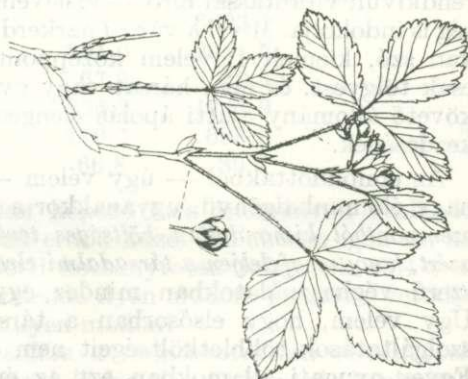
Szedrek, rózsák

A *Rubus* nemzetségbe tartozó málna (*R. idaeus* L.), hamvas szeder (*R. caesius* L.) és a rendkívül változékony földi szeder (*R. fruticosus* agg. L.) vágásterületeink, parlagterületeink kellemetlen növényei. A nemzetség másik két hazai faja közül a molyhos levélfonákú, sárgás-fehér szirmú, fényes, fekete termésű molyhos szeder (*R. canescens* DC.) a Magyar-Közép-hegység száraz tölgységeiben, cserjéseiben viszonylag gyakori, míg a kővi szeder ritka, ezért védelmet élvez.

Kővi szeder

(*Rubus saxatilis* L.)

1000 Ft

Kővi szeder (*Rubus saxatilis* L.)

Alig tüskés növény, meddő sarjai indaszerűen leterülők, nem fásodók. Virágos ágai 10—30 cm magasak, levelei hármassak, szirmai fehérek, felállóak, terméscsoportja a málnához hasonlóan piros. Euro-Szibéria montán-szubalpin régiójában él. Hazánkban a Tornai-Karszt-ról, a Bükkből és a Bakonyról ismert, a zempleni-hegységbeli Telkibányáról bizonytalan előfordulási adatai vannak.

Főként szurdokerdőkben, ritkábban sziklai bükkösben találjuk.

• *Rubus saxatilis*

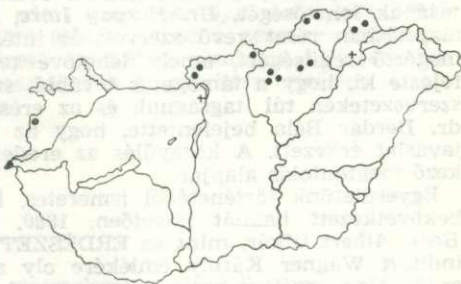
Szentendrei rózsza (*Rosa sancti-andreae* (DEG. et TRTM.)
Csapody Vera rajza

Havasalji rózsza

1000 Ft

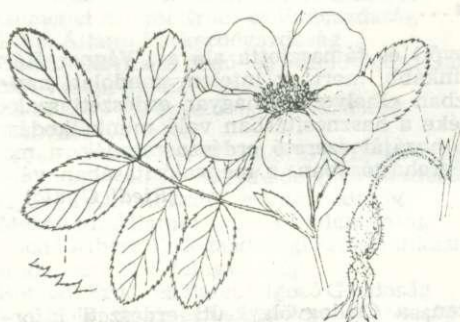
Rosa pendulina L.

Tüskétlen (!) cserje, kétszeresen fűrészes levélkéekkel. Virágai élénk vagy sötét rózsaszínűek, kocsánya később lehajlik, bókol, termése hosszúkas, narancsvörös. Közép-Európában honos, nálunk az Északi-Középhegységben, a Zempléni-hegység, Tornai-Karszt, Bükk, Karancs, Mátra, Börzsöny, illetve a Nyugat-Dunántúlon a Kőszegi-hegység és a Vendvidék (Felsőszőlők) montán bükkösein, szurdok- és sziklaerdeiben, erdőfenyveseiben él.

+ *Rosa sancti-andreae*

• *Rosa pendulina*

Havasalji rózsza (*Rosa pendulina* L.)

Szentendrei rózsza

2000 Ft

(*Rosa sancti-andreae* DEG. et TRTM.)

Tarackoló, vastag ágú cserje. Levélkéi deresek, mindkét oldalon bársonyo-

san szőrösek, alul mirigyesek. Az egész növénynek kellemes terpentinillata van. Virágai élénk rózsaszínűek, a szirmok külső peremén leváló mirigyes függelék sorakoznak. Csipkebogyói korán, már augusztusban érnek, cseresznyenagyságúak, sötétvörösek, durva sertéssel borítottak, s C-vitamintartalmuk meghaladja az összes hazai rózsáét. A 20-as évek elején Trautmann Róbert építész fedezte fel, s Degen Árpád neves botanikusunkkal együtt vezették be a tudományba. Közép-Európában lelőhelyeit többnyire kultúrkörnyezetben (sövényekben, felhagyott kertekben, temetőkhöz) találjuk. Hazánkban klasszikus termőhelyét a szentendrei Pismány-hegyen, egy kertben, még 1944-ben védetté nyilvánították, később a tiszántúli Prügy község temetőjéből is előkerült. A szentendrei rózsza fontos kultúrreliktum-fajunk.

Bartha Dénes